

Tegen jullie die naar Mij luisteren zeg Ik:
heb je vijanden lief,
wees goed voor wie jullie haten,
zegen wie jullie vervloeken,
bid voor wie jullie slecht behandelen.
Als iemand je op de wang slaat,
bied hem dan ook de andere wang aan,
en weiger iemand die je je bovenkleed afneemt
ook je onderkleed niet.
Geef aan ieder die iets van je vraagt,
en eis je bezit niet terug
als iemand het je afneemt.
Behandel anderen
zoals je wilt dat ze jullie behandelen.
Is het een verdienste als je liefhebt
wie jullie liefhebben?
Want ook de zondaars hebben degenen lief
die hen liefhebben.
En is het een verdienste als je weldaden bewijst
aan wie weldaden bewijzen aan jullie?
Ook de zondaars handelen zo.
En is het een verdienste als je geld leent aan
degenen van wie jullie iets terug verwachten?
Ook zondaars lenen geld aan zondaars
in de verwachting alles terug te krijgen.
Nee, heb je vijanden lief,
doe goed en leen geld aan anderen
zonder iets terug te verwachten;
dan zullen jullie rijkelijk worden beloond,
en zullen jullie kinderen van de Allerhoogste zijn,
want ook Hij is .

Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is.
Oordeel niet,
dan zal er niet over je geoordeeld worden.
Veroordeel niet,
dan zul je niet veroordeeld worden.
Vergeef, dan zal je vergeven worden.
Geef, dan zal je gegeven worden;
een goede, stevig aangedrukte, goed
geschudde en overvolle maat
zal je worden toebedeeld.
Want de maat die je voor anderen gebruikt,
zal ook voor jullie worden gebruikt.'

Lucas 6, 27-38

Het onderscheid tussen rein en onrein werd
op schrijnende wijze duidelijk in de Joodse
samenleving. Wie niet leefde volgens de
Tora, werd als onrein beschouwd. Zo iemand
noemde men een 'zondaar'. Dat was het
geval voor heel veel gewone mensen, die
omwille van hun levensomstandigheden de
Tora niet leerden kennen en er dan ook niet
naar konden leven. Zo werd de samenleving
in twee groepen verdeeld: de 'reine'
mensen, ook 'heiligen' genoemd, en de
'onreine' mensen, de 'zondaars'. Een
duidelijk voorbeeld van 'wij – zij' denken.
'Wij' zijn goed en 'zij' deugen niet.

Jesus heeft dat 'wij – zij' denken afgezworen.
Hij vond in de Tora niet zozeer voorschriften
en regeltjes. Hij richtte zich naar waarden om
van te leven: liefde, barmhartigheid en
gerechtigheid. Dat zijn waarden die de
samenleving niet opsplitsen in twee groepen.
Ze brengen mensen samen. Dat is 'wij'
denken. Wij zijn allemaal mensen, zusters en
broeders van elkaar, kinderen van dezelfde
Vader.

De uitspraak '*heb je vijanden lief*' past in dat
'wij' denken. Ieder mens maakt het wel mee
dat iemand je zoveel pijn doet, zodat je die
persoon als een 'vijand' gaat zien. Dat is heel
menselijk en normaal. En die pijn gaat niet
vlug voorbij, zelfs niet als je het zou willen. Als
je dan die woorden '*heb je vijanden lief*'
leest als een bevel, een voorschrift, klinken ze
vooral zeer onrealistisch. Men kan van een
mens niet het onmogelijke vragen.

De oorspronkelijke joodse manier om de
Schrift te lezen was het leerhuis. Woorden uit
de Tora werden niet gelezen als 'bevelen'
'voorschriften', maar als 'aanwijzingen'. Ze
reikten 'stof tot nadenken' aan. Men ging in
gesprek met elkaar om uit te zoeken wat die

oude woorden voor de aanwezigen in
concrete situaties konden betekenen. De
actualisatie van die oude 'aanwijzingen'
noemde men 'midrasj'.

In die zin kunnen we de aanwijzing van
Jesus verstaan. '*Heb je vijanden lief*' zet ons
aan het denken: hoe kunnen we het
'vijanddenken' loslaten? Kunnen we elkaar
zien als mensen die allemaal fouten maken
en elkaar soms heel veel pijn doen? 'Wij' zijn
allemaal mensen, die bemind worden, door
God op de eerste plaats. *Hij is goed voor wie
ondankbaar en kwaadwillig is.*

Wie daarin gelooft, schrikt niet meer van de
woorden '*heb je vijanden lief*'. 'Vijanden'
kunnen opnieuw 'mensen' worden. Stap
voor stap kan je dan groeien in een houding
van '*behandel anderen zoals je wilt dat ze
jullie behandelen*'. Dat is niet gemakkelijk.
Dat vraagt tijd, die wonden heelt. Als je er
dan ook nog eens over kan praten met
andere mensen, is het misschien iets
gemakkelijker om vanuit het vijanddenken
over te gaan naar een leven volgens de
goede raad, die Jesus ons geeft: wees
*barmhartig, oordeel niet, veroordeel niet,
vergeef, geef ...*

Onze wereld is ziek van het 'wij – zij' denken.
Er vallen veel slachtoffers, wereldwijd. De
woorden van Jesus zetten ons aan het
denken en nodigen ons ook uit om in
gesprek te gaan: wat kunnen die woorden
vandaag voor ons betekenen? Wat heeft
God ons door die woorden vandaag te
zeggen?

Liefde, barmhartigheid en gerechtigheid zijn
de voedingsbodem voor een menswaardige
samenleving. Maar het begint telkens weer
klein, ... als een mosterdzaadje.

God,
uw liefde voor elk van ons
heeft Jezus vertaald als
'heb je vijanden lief'.

Met liefde,
barhartigheid en gerechtigheid
heeft Hij ons voorgeleefd
hoe dat kan gebeuren.

Maar het is soms zo moeilijk.

Help ons te geloven
dat Gij goed zijt voor elke mens,
ook voor wie ondankbaar
en kwaadwillig is.

Zet ons op weg met uw liefde
om barmhartig te zijn,
om niet te oordelen,
om niet te veroordelen,
om te vergeven,
om te geven ...

God, help ons
om 'vijanden' lief te hebben,
zodat ze niet langer 'vijanden' zijn,
maar medemensen.

Amen.

Schilderij: Arcabas.

In het Licht van Gods Woord

“Heb je vijanden lief”